

Academic Focus

มีนาคม 2562

สารบัญ

บทนำ	1
ความหมายของตำรวจชุมชน	2
แนวคิดตำรวจชุมชนของต่างประเทศ	2
หลักการสำคัญของตำรวจชุมชนที่ใช้ในประเทศไทย	4
พัฒนาการของตำรวจชุมชนในประเทศไทย	6
การปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมของประชาชน	10
การดำเนินงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์แบ่งเป็น 2 ระดับ	12
ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของตำรวจชุมชน (Community Policing) กับตำรวจชุมชนสัมพันธ์ (Police Community Relations)	13
บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา	14
บรรณานุกรม	16

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th/library>

ตำรวจชุมชน

บทนำ

การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อย และการป้องกันภัยจากปัญหาอาชญากรรมด้านต่าง ๆ เป็นภารกิจหลักของตำรวจ แต่การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพนั้น ตำรวจไม่สามารถดำเนินการเองได้เพียงลำพัง ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนหรือชุมชน โดยตำรวจต้องเข้าไปดำเนินการสร้างแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน และสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดตั้งองค์กรชุมชน การสร้างประชาคมหรือสร้างความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งตำรวจต้องเป็นที่ปรึกษาและเป็นผู้ประสานงานในการดำเนินงานตามสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ปัญหาในสังคมที่ตำรวจอยู่ ตำรวจต้องป้องกันและปราบปราม อาทิ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการโจรกรรมทรัพย์สิน ปัญหาการละเมิดสิทธิเด็กและสตรี ปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองของคนต่างด้าว เป็นต้น สถานีตำรวจถือเป็นหน่วยงานแรกที่จะต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ของสังคมซึ่งตำรวจต้องเข้าไประงับเหตุหรือป้องกันภัยจากอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน การสืบสวนการจับกุมผู้กระทำความผิดที่ผ่านมาไม่สามารถแก้ไขปัญหาอาชญากรรมให้หมดไปจากสังคมได้ นับวันปัญหาเหล่านั้นจะทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เพราะการแก้ไขปัญหของตำรวจโดยการจับกุมเพียงอย่างเดียวเหมือนในอดีตไม่สามารถทำให้อาชญากรรมลดลงได้ การปฏิบัติงานของตำรวจห่างเหินจากประชาชน และประชาชนมีทัศนคติเชิงลบต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ ทำให้ภาพลักษณ์ของตำรวจไม่ดีในสายตาของประชาชน ตลอดจนไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชน เพราะไม่ให้ความไว้วางใจต่อตำรวจ

ดังนั้น การบริหารงานของตำรวจจึงต้องนำรูปแบบของตำรวจชุมชน ซึ่งเป็นรูปแบบการทำงานของตำรวจสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นที่พึ่งของประชาชนและชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมและสนับสนุนภารกิจของตำรวจ และทำให้ตำรวจมีความใกล้ชิดกับประชาชน ประชาชนให้ความไว้วางใจ ตำรวจมากยิ่งขึ้น การปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนเป็นความร่วมมือกันระหว่างตำรวจกับประชาชน โดยร่วมกันวางแผนและระดมความคิดเห็นกับประชาชนในชุมชน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ กรมตำรวจในยุคที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในยุคปัจจุบันจึงได้นำเอาแนวคิดตำรวจชุมชนมาประยุกต์ใช้ภายใต้บริบทของสังคมไทย

ความหมายของตำรวจชุมชน

ประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลจะให้ความสำคัญกับประชาชนที่เป็นเจ้าของประเทศหรือเจ้าของอำนาจที่แท้จริง ดังนั้น การที่รัฐบาลจะดำเนินการโครงการต่าง ๆ ควรได้รับความร่วมมือจากประชาชนและให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมด้วย รวมทั้งความร่วมมือจากภาครัฐและภาคเอกชนโดยเฉพาะเรื่องตำรวจชุมชน ซึ่งตำรวจชุมชน (Community Policing) หมายถึง หลักการทำงานของตำรวจรูปแบบใหม่ ซึ่งส่งเสริม สนับสนุน แก้ไขปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความไม่เป็นระเบียบของชุมชน โดยใช้เทคนิคการแก้ไขปัญหาด้วยความร่วมมือระหว่างตำรวจและชุมชน ตำรวจชุมชนมีการเรียกชื่อแตกต่างกันบ้าง อาทิ ตำรวจหมู่บ้าน (Neighborhood Policing หรือ Neighborhood-Oriented Policing) ตำรวจชุมชนที่เน้นแก้ไขปัญหา (Problem-Oriented Policing) ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนทางสังคมที่ตั้งถิ่นฐานหรืออาศัยอยู่ในเขตสถานีตำรวจนครบาลหรือสถานีตำรวจภูธรนั้น หรือในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง เช่น ชุมชนแบบแฟลต ชุมชนแออัด ชุมชนแบบตลาดหรือย่านธุรกิจ ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนหรือหมู่บ้านเป้าหมาย ในเขตพื้นที่ของสถานีตำรวจที่ดำเนินงานตามแผนชุมชนสัมพันธ์ และงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ หมายถึง งานที่ตำรวจได้กระทำเพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหรือชุมชนต่าง ๆ เกิดการรวมตัวมีความสัมพันธ์ผูกพันต่อกัน ร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจและเป็นการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นกระบวนการเข้าใจปัญหาซึ่งกันและกัน (สุณีย์ กัลป์ยะจิตร และคณะ, 2559, น. 5)

แนวคิดตำรวจชุมชนของต่างประเทศ

ตำรวจชุมชนนั้นเป็นแนวคิดของ เซอร์ โรเบิร์ต พลี ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นบิดาของตำรวจและเป็นผู้ก่อตั้งตำรวจแห่งมหานครลอนดอนหรือสกอตแลนด์ยาร์ด โดยเขาได้กล่าวว่า “ตำรวจคือประชาชน ประชาชนคือตำรวจ” (The Police are the public and the public are the police) และแนวคิดตำรวจชุมชน และหลักการการทำงานของตำรวจชุมชนยังหมายถึง “ตำรวจผู้ใช้ชุมชน” ซึ่งเป็นแนวคิดและหลักการทางรูปแบบใหม่ของตำรวจ ที่มีความแตกต่างจากการทำงานของตำรวจในรูปแบบเดิม ซึ่งรูปแบบเดิมมีเพียงตำรวจสายตรวจที่ทำหน้าที่ป้องกันแก้ไขเหตุร้ายและตำรวจสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิด หลักการทำงานรูปแบบใหม่ที่ตำรวจต้องเป็นหุ้นส่วนกับประชาชน เข้าถึงชุมชน สหรัฐอเมริกาได้จัดตั้งตำรวจชุมชนขึ้นเป็นรูปธรรมโดยนำมาใช้ตั้งแต่ ค.ศ. 1970 (พ.ศ. 2513) เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในเขตชุมชนแออัด

นับตั้งแต่นั้นมาแนวคิดตำรวจชุมชนได้ใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงานป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ต่อมาแนวคิดตำรวจชุมชนได้มีการนำไปใช้ทั่วสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ ค.ศ. 1990 (พ.ศ. 2533) ปัจจุบันหลักการตำรวจชุมชนมีการนำไปใช้โดยปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ ซึ่งต้องอาศัยเทคนิคในการแก้ไขปัญหาหรือการแก้ไขปัญหา โดยผ่านโครงการต่าง ๆ ซึ่งมีการปรับรูปแบบการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนให้เหมาะสมกับพื้นที่หรือชุมชน

สหรัฐอเมริกาได้นำแนวคิดตำรวจชุมชนมาใช้จัดตั้งเป็นทีมตำรวจ (Team Policing) กลุ่มเพื่อนบ้าน เตือนภัย (Neighborhood Watch) การตรวจและพูดคุยหาข่าว (Walk and Talk) การปฏิบัติงานของตำรวจ มีความแตกต่างกันในรายละเอียดของแต่ละโครงการ การปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนในสหรัฐอเมริกา ได้ดำเนินการ โดยรัฐบาลกลาง ระดับมลรัฐ และระดับท้องถิ่น ซึ่งมีตำรวจของเมืองชิคาโกเป็นตัวอย่าง ของการนำหลักการตำรวจชุมชนมาใช้ในเมืองชิคาโก เพราะเป็นเมืองศูนย์การค้า ซึ่งการปฏิบัติงาน ของกรมตำรวจชิคาโก (The Chicago Alternative Policing Strategy (CAPS)) ได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 25 เขต ตามสถานีตำรวจและมีจำนวน 281 เขตตรวจ แต่ละเขตตรวจจะมีตำรวจประจำเขตตรวจ ใน ค.ศ.1993 (พ.ศ. 2536) มีการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนเพียง 5 สถานีตำรวจ และอีกสองปีต่อมาได้มีการขยายงานตำรวจชุมชนครบทุกสถานีตำรวจ ซึ่งตำรวจชุมชนของกรมตำรวจชิคาโก (The Chicago Alternative Policing Strategy (CAPS)) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน ดังนี้

1. การควบคุมอาชญากรรม เน้นไปที่การป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขปัญหของชุมชน และการ บังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม โดยตำรวจเข้าถึงพื้นที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็ว
2. ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ประจำเขตตรวจอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความคุ้นเคยกับคนในชุมชน
3. การเข้าร่วมงานกับคนในชุมชน โดยให้แต่ละชุมชนต้องมีคณะกรรมการที่ปรึกษาประจำชุมชน (Community Advisory Committee) เพื่อผลักดันให้มีการร่วมมือกันระหว่างตำรวจกับชุมชน เพื่อพัฒนา แผนป้องกันอาชญากรรมในชุมชน
4. ต้องจัดทำแผนปฏิบัติการระดับเขตตรวจ และกรอบในการทำงานเฉพาะในเขตตรวจเท่านั้น เพื่อเน้นการทำงานร่วมกันระหว่างคนในชุมชนกับตำรวจ
5. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งมีงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อม เช่น กรมตำรวจชิคาโก ต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐบาลท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหारेื่อบ้านที่ถูกทิ้งร้าง เรื่องไฟฟ้า เรื่องทางเท้า การระบายน้ำ เป็นต้น
6. ต้องมีหลักสูตรการฝึกอบรมตามหลักปรัชญาและแนวคิดของตำรวจชุมชน และแนวทางการแก้ไข ปัญหาอาชญากรรมของชุมชน
7. การวิเคราะห์ปัญหาอาชญากรรมต้องเก็บข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์ปัญหาอาชญากรรม เช่น แนวโน้มที่เกิดอาชญากรรม จุดเสี่ยงภัย แผนที่อาชญากรรม เพื่อวางแผนทางในการแก้ไขปัญห และเผยแพร่ให้หน่วยงานอื่น ๆ ทราบต่อไป
8. จัดการประชุมและสัมมนา กลุ่ม การสำรวจ ส่งจดหมายติดต่อกับคนในชุมชน เผยแพร่ข้อมูล ให้ประชาชนในชุมชนรับทราบ
9. กำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการที่ได้จัดทำขึ้นในชุมชน

10. กำหนดให้มีการประชุมเพื่อวางแผนปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาให้โครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นให้มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้ในเขตตรวจอื่นทั่วเมืองศีกาโก

ทั้งนี้ หลักการของตำรวจชุมชนก็เพื่อแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยผ่านคณะกรรมการที่ปรึกษาชุมชนซึ่งจะมีการประชุมกันเป็นประจำทุกเดือนระหว่างตำรวจกับคณะกรรมการที่ปรึกษา ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชน และร่วมประชุมหารือกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ (สุณีย์ กัลป์ยะจิตร และคณะ, 2559, น. 31-33)

หลักการสำคัญของตำรวจชุมชนที่ใช้ในประเทศไทย

หลักการของตำรวจชุมชนเป็นการแก้ไขปัญหาเชิงกลยุทธ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อป้องกันและควบคุมอาชญากรรม เพื่อลดความหวาดกลัวภัยอันตรายที่เกิดขึ้นของชุมชน และลดความไม่ระเบียบของชุมชน หลักการของตำรวจชุมชนเป็นทั้งปรัชญาและแนวทางปฏิบัติงานของตำรวจสมัยใหม่ ซึ่งมีหลักการใหญ่อยู่ 2 ประการ คือ 1) ตำรวจเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนเข้าถึงพื้นที่หรือเกาะติดพื้นที่ 2) ตำรวจต้องเป็นผู้นำชุมชนและร่วมกับหน่วยงานอื่น เพื่อแก้ไขปัญหาที่เป็นต้นเหตุของการเกิดอาชญากรรม และแก้ไขความไม่ระเบียบในชุมชน

ดังนั้น หลักการสำคัญของตำรวจชุมชนทั้ง 2 ประการ จึงเป็นแนวคิดหลักในการปฏิบัติงานของตำรวจสมัยใหม่อีก 10 ประการ คือ

1. การนำหลักการตำรวจชุมชนมาเป็นแนวคิดหรือยุทธศาสตร์หลักในการทำงาน (Core Strategy) ที่ตำรวจทุกคนต้องใช้เป็นหลักในการทำงาน เริ่มตั้งแต่หัวหน้าหน่วยหรือผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นจนถึงตำรวจทุกฝ่าย

2. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralized) ตำรวจต้องทำงานใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ เช่น ตำรวจสายตรวจตำบล หรือตำรวจสายตรวจที่รับผิดชอบพื้นที่ต้องได้รับการกระจายอำนาจหรือมีอำนาจในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน ปัจจุบันหน่วยงานตำรวจของไทยได้กระจายอำนาจให้หัวหน้าสถานีตำรวจ เช่น การสั่งคดี การปล่อยชั่วคราว การอนุมัติให้ข้าราชการตำรวจเดินทางไปราชการ เป็นต้น

3. หลักการกระจายความรับผิดชอบให้ตำรวจแต่ละพื้นที่ (Fixed Geographic & Accountability) ให้ตำรวจรับผิดชอบพื้นที่จนชาวบ้านคุ้นเคย ชาวบ้านมีความไว้วางใจไม่เห็นตำรวจเป็นคนแปลกหน้าของชุมชน

4. หลักการใช้พลังความร่วมมือของประชาชนและอาสาสมัคร (Volunteers) ชุมชนใดมีการจัดตั้งอาสาสมัครไว้แล้ว ตำรวจมีหน้าที่เข้าไปประสานงาน ชุมชนใดยังไม่มีอาสาสมัคร ตำรวจสามารถเข้าไปจัดตั้งเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลืองานป้องกันอาชญากรรม เช่น อาสาสมัครจราจร อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อพปร.) และลูกเสือชาวบ้าน เป็นต้น

5. หลักการใช้ผู้สนับสนุน (Enhancer) ตำรวจต้องแสวงหาความร่วมมือในการสนับสนุนงานตำรวจจากชุมชนในพื้นที่ไม่เฉพาะแต่งานป้องกันอาชญากรรมเท่านั้น ตำรวจชุมชนต้องแสวงหาการสนับสนุนจากการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงานของชุมชนมาช่วยเหลืองานตำรวจ เช่น การให้ประชาชนเป็นอาสาสมัครแจ้งข่าว

เว็บไซต์ลามก การให้ประชาชนเป็นอาสาสมัครช่วยรับโทรศัพท์ที่ศูนย์วิทยุ การให้ประชาชนเป็นอาสาสมัครลงข้อมูลสถิติคดี การจัดคณะกรรมการหาทุนช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม หรือรับการสนับสนุนงบประมาณจากชุมชนหรือท้องถิ่นเพื่อช่วยเหลืองานตำรวจด้านต่าง ๆ

6. หลักการบังคับใช้กฎหมายถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาชุมชน (Law Enforcement) งานตำรวจชุมชนยังถือว่าการสืบสวนจับกุมคนร้ายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม การจับกุมคนร้ายถือเป็นการแก้ไขปัญหาในอันดับแรก ขณะเดียวกันตำรวจมีหน้าที่ในการรักษาสมดุลระหว่างการบังคับใช้กฎหมายกับความร่วมมือในการแก้ไขต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรม หรือความไม่เป็นระเบียบของชุมชน

7. หลักการเน้นป้องกันอาชญากรรมมากกว่ารอให้เกิดเหตุ (Proactive Crime Prevention) ตำรวจชุมชน มุ่งเน้นไปยังการป้องกันมากกว่าการรอให้เกิดอาชญากรรมขึ้นแล้วจึงไปติดตามจับกุมผู้กระทำผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมส่วนใหญ่ของตำรวจที่ทำงานร่วมกับชุมชน คือ การสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในการป้องกันอาชญากรรม โดยตำรวจชุมชนใช้เทคนิคในการแก้ปัญหาคือการควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม เช่น การจัดระบบเพื่อนบ้านเตือนภัย หรือการจัดสายตรวจประชาชน โดยมีเป้าหมายมุ่งป้องกันภัยจากปัญหาอาชญากรรมของประชาชนในชุมชน

8. หลักการใช้เทคนิคในการแก้ไขปัญหา (Problem Solving) โดยตำรวจและชุมชน รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ต้องประสานงานร่วมกันทำงาน เพื่อพิจารณาถึงต้นเหตุของปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน (Scanning) แล้วนำไปวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา (Analysis) แสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา (Response) ดำเนินการแก้ไขปัญหาแล้วประเมินผล (Assessment) เทคนิคการแก้ไขปัญหาในระบบนี้เป็นการระดมความร่วมมือระหว่างตำรวจกับชุมชน

9. การเป็นหุ้นส่วนและสร้างความร่วมมือระหว่างตำรวจและชุมชน (Partnership) เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเป็นหุ้นส่วนของตำรวจในการร่วมรับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรมหรือปัญหาความไม่เป็นระเบียบในชุมชน ตำรวจและประชาชนต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด

10. ตำรวจต้องบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Integration) ในการบังคับใช้กฎหมายหรือแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน โดยเฉพาะการแก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหา ไม่ใช่ตำรวจมีแต่การจับกุมคนร้าย แต่ตำรวจจะต้องบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการอื่นด้วย (เกษียร วรศิริ และคณะ, 2550, น. 15-17)

ทั้งนี้ หลักการตำรวจชุมชน ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านแนวคิดและกลยุทธ์ขององค์กรตำรวจในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง เพราะได้มีนักวิชาการที่ได้เดินทางไปศึกษาที่สหรัฐอเมริกาได้นำแนวคิดตำรวจชุมชนมาเผยแพร่ในประเทศไทย องค์กรตำรวจของประเทศไทยได้พัฒนางานด้านนี้มาโดยตลอด เพราะอิทธิพลของวิทยาการสมัยใหม่และความเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อปรับตัวให้ตำรวจสามารถรับมือกับปัญหาอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

พัฒนาการของตำรวจชุมชนในประเทศไทย

ตำรวจชุมชนของประเทศไทยมีการพัฒนารูปแบบและการปฏิบัติงานมาตั้งแต่ยุคของกรมตำรวจสังกัดกระทรวงมหาดไทย จนกระทั่งมาถึงยุคของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ การปฏิบัติงานในระยะเริ่มแรกของกรมตำรวจที่เกี่ยวข้องกับชุมชนจึงเรียกว่า “งานมวลชนสัมพันธ์” ซึ่งตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) เป็นหน่วยงานที่ดำเนินงานและปฏิบัติงานในระหว่าง พ.ศ. 2520-2523 ซึ่งเน้นหนักไปยังงานด้านจิตวิทยามวลชนเพื่อเข้าถึงประชาชน เป็นการปฏิบัติภารกิจต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์ที่กำลังแผ่อิทธิพลตามพื้นที่ชนบทของประเทศไทย โดยตำรวจตระเวนชายแดนเข้าไปสร้างสัมพันธ์กับชาวบ้านในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนและเพื่อให้มวลชนกลับมาเป็นแนวร่วมของรัฐ ซึ่งการดำเนินงานในช่วงนี้จะมีระบบขั้นตอน และมีการปฏิบัติที่ชัดเจน มีวัตถุประสงค์ เพื่อปฏิบัติการทางจิตวิทยาและความมั่นคงของชาติเป็นหลัก เป็นการปลูกฝังอุดมการณ์รักชาติ โดยรูปแบบการเข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่จะเน้นไปที่การช่วยเหลือประชาชนในด้านการจัดการศึกษา การรักษาพยาบาลให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นห่างไกล ซึ่งกรมตำรวจมีระบบการฝึกอบรม จัดตั้ง ควบคุม นำความเคลื่อนไหว เพื่อสนับสนุนการรักษาความมั่นคงของชาติ เพื่อความมั่นคงของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การดำเนินงานมวลชนสัมพันธ์ซึ่งจะมีลักษณะแตกต่างจากงานชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งงานชุมชนสัมพันธ์ หมายถึง เพื่อให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหรือชุมชนต่าง ๆ เกิดการรวมตัวหรือมีความสัมพันธ์ผูกพันเกี่ยวข้องต่อกันร่วมมือสนับสนุนภารกิจของตำรวจทำให้ตำรวจมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับชุมชน งานชุมชนสัมพันธ์เน้นไปที่ตำรวจเข้าไปสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนในชุมชน มุ่งเน้นไปยังสาเหตุการเกิดปัญหาอาชญากรรมในชุมชน แนวคิดตำรวจชุมชนได้รับความสนใจในประเทศไทยอย่างจริงจังจากนักวิชาการตำรวจ เพราะมีนักวิชาการได้จบการศึกษาจากต่างประเทศ ได้นำแนวคิดตำรวจชุมชนเข้ามาเผยแพร่ และใน พ.ศ. 2538 โรงเรียนนายร้อยตำรวจได้ส่งอาจารย์ไปศึกษาดูงานเรื่อง “ตำรวจชุมชน Community Policing” ที่มหาวิทยาลัยมิชิแกน สเตท สหรัฐอเมริกา แต่แนวคิดตำรวจชุมชนยังไม่แพร่หลายมากนัก ความรู้เรื่องตำรวจชุมชนยังอยู่ในวงการตำรวจ เท่านั้น

ดังนั้น แนวคิดตำรวจชุมชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ตำรวจเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนและชุมชน โดยทำงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน กรมตำรวจของไทยได้ดำเนินการปฏิบัติงานโดยมีเป้าหมายการปฏิบัติงานในชุมชนต่าง ๆ โดยใช้ชื่อโครงการว่า “ตำรวจชุมชนสัมพันธ์” ต่อมากรมตำรวจได้จัดทำแผนกรมตำรวจแม่บท ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2530-2534) และได้บรรจุไว้ในแผนกระทรวงมหาดไทยแม่บท ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2530-2534) ได้นำแนวคิดของ “งานมวลชนสัมพันธ์” เข้ามาผนวกกับ “ตำรวจชุมชนสัมพันธ์” โดยกรมตำรวจได้พิจารณาเห็นว่างานมวลชนสัมพันธ์และตำรวจชุมชนสัมพันธ์นั้นมีความสอดคล้องกัน เป็นการส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มบุคคลและประชาชนในชุมชนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่กรมตำรวจต้องเข้าปฏิบัติงานเพื่อสร้างความร่วมมือและมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนกับตำรวจซึ่งหลักการนี้ได้บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) โดยทุกฝ่ายได้ให้ความเห็นชอบในการดำเนินการตามโครงการนี้ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 ถือเป็นนโยบายที่สำคัญของกรมตำรวจมาโดยตลอด

สำหรับประเทศไทยซึ่งมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและมีความก้าวหน้าพอสมควรในเรื่องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งหลักการนี้ได้กำหนดไว้ในกฎหมายสูงสุด คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 76 ว่ารัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ หลักการที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ในระดับนโยบายก็มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังมีบทบัญญัติหมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในมาตรา 87 ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น
4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่าย ทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่
5. ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ต่อมา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ได้มีการบัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 78 ว่ารัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน

ทั้งนี้ การบริหารงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาตินั้น ยังใช้หลักธรรมาภิบาล ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กำหนดหลักการบริหารราชการแผ่นดินว่าต้องมีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และตอบสนองความต้องการของประชาชน และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2556 กำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในชุมชนเมือง รวมทั้งการบริหารจัดการองค์กรตำรวจได้กำหนดหลักการไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 โดยในมาตรา 7 ได้กำหนดให้

สำนักงานตำรวจแห่งชาติส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชน มีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ เพื่อป้องกันและปราบปราม การกระทำความผิดทางอาญา รักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความปลอดภัยของประชาชนตามความ เหมาะสมและความต้องการของแต่ละพื้นที่ ต่อมา ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบ เรียบร้อยแห่งชาติได้เข้าควบคุมอำนาจการบริหารประเทศ และได้มีประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อย แห่งชาติ ฉบับที่ 111/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2557 เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยสำนักงานตำรวจ แห่งชาติและให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน “มาตรา 7 ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดระเบียบการบริหาร การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อย และการรักษาความปลอดภัยของประชาชนให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่นและชุมชน โดยต้อง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรภาคเอกชนมีส่วนร่วม ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบาย งบประมาณ และอาสาสมัคร ตลอดจนการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานตำรวจ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ (ก.ต.ช.) กำหนด

การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรภาคเอกชนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไป ตามข้อตกลงระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรภาคเอกชนนั้น”

ทั้งนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ออกระเบียบและคำสั่งที่สำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของประชาชนจำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

1. ระเบียบ ก.ต.ช. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการ ตำรวจ พ.ศ. 2549 ได้กำหนดลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ โดยสรุปสาระสำคัญ คือ 1) การมีส่วนร่วม ในการคิด ศึกษา และค้นคว้าสภาพและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนความต้องการของท้องถิ่นและชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มและตัดสินใจกำหนดกิจกรรม เพื่อลดและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นและชุมชน 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหรือการปฏิบัติตามกิจกรรม เพื่อลด และแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นและชุมชน 4) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามการดำเนินกิจกรรม 5) การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะและปรับปรุง และระเบียบนี้ได้กำหนดให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วม ในกิจการตำรวจในหลายด้านประกอบด้วยด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ด้านการรักษา ความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยของประชาชน ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ด้านการจราจร ด้านการดูแลสาธารณสมบัติ ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

2. ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่นและองค์กร มีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ. 2551 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น และองค์กรในกิจการตำรวจ 2) เพื่อกำหนด ปรับ และยกระดับลักษณะการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ให้เป็นรูปแบบและมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ โดยเลือกใช้รูปแบบตามสถานการณ์ 3) เพื่อเสนอให้ การมีส่วนร่วมแต่ละรูปแบบ มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับรองรับอย่างถูกต้อง 4) เพื่อให้การมีส่วนร่วม ของส่วนต่าง ๆ ทั้ง 3 รูปแบบ เป็นเครือข่ายโยงใยซึ่งกันและกันสามารถสนับสนุนและเกื้อกูลกันได้อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล 5) เพื่อให้สถานีตำรวจนำรูปแบบมาตรฐานที่กำหนดไว้ไปปรับใช้ให้เหมาะสม ตามสภาพของสถานีตำรวจ และระเบียบได้กำหนดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือการให้ความร่วมมือ

ในการปฏิบัติ และการปฏิบัติตามกิจกรรมเพื่อลดและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นและชุมชนไว้ 3 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไป เครือข่ายชุมชนลักษณะปฏิบัติการ และเครือข่ายชุมชนลักษณะแนวร่วม จะเป็นการประสานงานช่วยเหลือหรือสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจจากองค์กรหรือมูลนิธิ ได้แก่ ศูนย์กู้ชีพเรนทร หน่วยกู้ภัยหรือบรรเทาสาธารณภัย และมูลนิธิ ได้แก่ ป่อเต็กตึ๊ง ร่วมกตัญญู และการมีส่วนร่วมของพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชน หรือธุรกิจรักษาความปลอดภัยเอกชน

3. คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 513/2554 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2554 ได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารงานตำรวจใหม่ โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ (ก.ต.ช.) เป็นองค์กรกำหนดนโยบายการบริหารงานตำรวจ โดยมีสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานในสังกัดเป็นองค์กรนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล และมีคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจทุกระดับ คือ กรุงเทพมหานคร (กต.ตร.กทม.) จังหวัด (กต.ตร.จังหวัด) และสถานีตำรวจ (กต.ตร.สน. และ กต.ตร.สภ.) ทำหน้าที่ช่วย ก.ต.ช. ในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล การปฏิบัติงานตามนโยบายคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ (ก.ต.ช.) ของข้าราชการตำรวจในแต่ละเขตพื้นที่ โดยคุณสมบัติอำนาจ และหน้าที่นั้นให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ (ก.ต.ช.) ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ. 2549 ซึ่งคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 513/2554 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2554 ได้กำหนดให้มีโครงการตำรวจชุมชนขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากมีหลักการเหตุผลที่ว่าการรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม เป็นภารกิจหลักของตำรวจ แต่การที่จะดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ตำรวจไม่สามารถดำเนินการได้เพียงลำพัง จำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนหรือชุมชน โดยตำรวจจะต้องเข้าไปดำเนินการเสริมสร้างแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน และสนับสนุนช่วยเหลือในการจัดตั้งองค์กรชุมชนหรือประชาคมเพื่อความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งตำรวจจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและผู้ประสานงาน (ประพนธ์ สหพัฒนา และคณะ, 2559, น. 15-20)

4. ระเบียบ ก.ต.ช. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการบริหาร การปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อย และการรักษาความปลอดภัยของประชาชนให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่นและชุมชน พ.ศ. 2559 เพื่อให้ภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อย การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่นและชุมชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรภาคเอกชนสามารถเข้าร่วมในกิจการตำรวจ การดำเนินงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีนโยบายสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจชุมชน

การปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีสถานีตำรวจเป็นหน่วยงานฝ่ายปฏิบัติการอยู่ทุกพื้นที่ของประเทศไทย เพื่อให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งแต่ละสถานีตำรวจต้องจัดทำโครงการสถานีตำรวจชุมชนขึ้น ลักษณะงานของตำรวจชุมชนของประเทศไทยมีความแตกต่างกับของต่างประเทศ แนวคิดตำรวจชุมชนที่นำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยโดยเริ่มจากงานมวลชนสัมพันธ์ ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ และโครงการตำรวจชุมชน ซึ่งมีการจัดตั้งตำรวจชุดมวลชนสัมพันธ์ ซึ่งได้นำวิธีการไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจ และตำรวจชุมชนต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และนโยบายผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดแนวทางให้หน่วยงานนำแนวคิดของตำรวจชุมชนไปประยุกต์ใช้ตามภารกิจหน้าที่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งทุกหน่วยงานได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง และในปีงบประมาณ 2561 หน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. กองบัญชาการตำรวจนครบาล (บช.น.) และกองบังคับการตำรวจรถไฟ ก.(บ.กรฟ) ได้ดำเนินการในงานชุมชนสัมพันธ์ โดยเข้าดำเนินการในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเป้าหมายที่กองบัญชาการได้รับผิดชอบ

2. โรงพยาบาลตำรวจ (รพ.ตร.) ดำเนินกิจกรรมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ โดยให้จัดทำแผนเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าดำเนินการในพื้นที่ที่มีสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว หรือในพื้นที่ที่เกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ของประเทศ

3. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บช.ตชด.) มีการจัดชุดมวลชนสัมพันธ์เข้าดำเนินการในพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมายในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วย โดยนำแนวทางการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชน นำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. การดำเนินการของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษา ได้แก่ กองบัญชาการการศึกษา (บช.ศ) โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (รร.ตร.) และศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภาค 1-9 (ศฝร.ภ.1-9) และวิทยาลัยพยาบาลตำรวจ โรงพยาบาลตำรวจ (วพ.รพ.ตร.) ได้บรรจุวิชาและเน้นเนื้อหาการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ในหลักสูตรประจำและหลักสูตรพิเศษของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อพัฒนาข้าราชการตำรวจทุกระดับ

5. การดำเนินโครงการต่อเนื่องตามนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2557 โดยสถานีตำรวจต้องจัดทำโครงการสถานีตำรวจชุมชน และต้องจัดทำในพื้นที่ที่มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ ล่อแหลมต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรม แหล่งท่องเที่ยว และพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จัดตั้งสถานีตำรวจชุมชนเพิ่มขึ้นอีก 82 แห่ง ในหน่วยงานกองบัญชาการตำรวจนครบาล (บช.น.) และตำรวจภูธรภาค 1-9 (ภ.1-9) รวมทั้งกองบังคับการตำรวจนครบาล 1-9 (บก.น.) และตำรวจภูธรจังหวัด (ภ.จว.) เพื่อเป็นหน่วยบริการแก่ประชาชน และป้องกันอาชญากรรม

6. การปฏิบัติการของชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ เน้นการให้บริการเชิงรุก โดยออกพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนเป็นประจำ ทำการประชาสัมพันธ์แนวทางการปฏิบัติงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ประชาชน

ในหมู่บ้าน ชุมชน เข้าใจวัตถุประสงค์ และการเข้าปฏิบัติงานของตำรวจ ชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ในพื้นที่ เป้าหมาย เพื่อแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในองค์กรภาคเอกชนและภาครัฐ สร้างความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ดำเนินงานที่เป็นสาธารณประโยชน์ให้กับหมู่บ้านและชุมชน ในเรื่องการป้องกันอาชญากรรม การป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายจราจร การให้บริการด้านสุขภาพของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ และเพื่อให้การปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์และงานด้านการมีส่วนร่วม ของประชาชน เกิดผลเป็นรูปธรรม และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บังคับบัญชาในระดับกองบัญชาการ (บช.) และระดับกองบังคับการ (บก.) และสถานีตำรวจมอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาระดับรองลงมา รับผิดชอบ ควบคุม กำกับ ดูแล การปฏิบัติงานของตำรวจชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด

7. การจัดชุดปฏิบัติการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ สถานีตำรวจนครบาล และสถานีตำรวจภูธร แต่งตั้ง ตำรวจให้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ โดยพิจารณาการสรรหาบุคลากรที่สมัครใจ มีความรู้ความสามารถ ความประพฤติดี มีระเบียบวินัย และมีจิตใจบริการในการจัดชุดปฏิบัติการให้ดำเนินการ ดังนี้

7.1 ระดับผู้กำกับการ (ผกก.) เป็นหัวหน้าสถานี ให้จัดชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ อย่างน้อย จำนวน 5 นาย ประกอบด้วยหัวหน้าชุดเป็นตำรวจระดับสัญญาบัตร 1 นาย และตำรวจประจำชุดเป็นระดับ สัญญาบัตรหรือประทวนไม่น้อยกว่า 4 นาย

7.2 ระดับสารวัตรใหญ่ (สวญ.) เป็นหัวหน้าสถานี ให้จัดชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ อย่างน้อย จำนวน 4 นาย ประกอบด้วยหัวหน้าชุดเป็นตำรวจระดับสัญญาบัตร 1 นาย และตำรวจประจำชุดเป็นระดับ สัญญาบัตรหรือประทวนไม่น้อยกว่า 3 นาย

7.3 ระดับสารวัตร (สว.) เป็นหัวหน้าสถานี ให้จัดชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ อย่างน้อยจำนวน 3 นาย ประกอบด้วยหัวหน้าชุดเป็นตำรวจระดับสัญญาบัตร 1 นาย และตำรวจประจำชุดเป็นระดับสัญญาบัตร หรือประทวนไม่น้อยกว่า 2 นาย

8. การปฏิบัติงานของเครือข่ายเฝ้าระวังป้องกันปัญหาอาชญากรรม สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังปัญหา อาชญากรรม โดยแสวงหาความร่วมมือจากชุดปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ คณะกรรมการตรวจสอบติดตาม การบริหารงานตำรวจ สถาบันการศึกษา ประชาชน องค์กรภาครัฐและเอกชน

9. การกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการชุมชนสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชน การดำเนินงานให้ทุกสถานีตำรวจต้องเข้าปฏิบัติงานอย่างน้อย 5 หมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งเป็นหมู่บ้านหรือชุมชนใหม่ ที่ยังไม่เคยเข้าดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา (ยกเว้นสถานีที่มีหมู่บ้าน/ชุมชน น้อยกว่า 10 หมู่บ้าน/ชุมชน สามารถกำหนดพื้นที่เป้าหมายซ้ำในรอบปีที่ผ่านมาได้) และให้ปฏิบัติงานตลอดปีงบประมาณ เน้นการดำเนิน กิจกรรม/โครงการ ในพื้นที่ไม่ให้เกิดผลกระทบต่อภารกิจประจำวันในการประกอบอาชีพและการประกอบพิธีกรรม ทางศาสนาของประชาชน

ดังนั้น ตำรวจที่ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งเป็นการสนับสนุนงานชุมชนสัมพันธ์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน การดำเนินงานต่าง ๆ มีทั้งระดับผู้บริหารชุมชนสัมพันธ์ และฝ่ายปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ โดยการนำนโยบายไปปฏิบัติงานในชุมชน

การดำเนินงานของตำรวจชุมชนสัมพันธ์แบ่งเป็น 2 ระดับ

1. ระดับผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์ จะต้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและควบคุมการปฏิบัติงาน รวมทั้งการคัดเลือกบุคลากร การเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้ การเลือกพื้นที่เป้าหมาย การศึกษาและจัดทำข้อมูลท้องถิ่น และการกำหนดแผนการปฏิบัติงานให้กับตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งต้องเป็นผู้มีอุดมการณ์และความประพฤติดี มีความเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความอดทนอดกลั้น มีไหวพริบปฏิภาณดี และผ่านการอบรมด้านประชาสัมพันธ์

2. ระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ การปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์มีเป้าหมายในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนและสมาชิกของชุมชน มีความสามารถในการป้องกันตนเอง จากปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนได้ในระดับหนึ่ง ตลอดจนการให้ความร่วมมือกับตำรวจชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ในการออกปฏิบัติงานในพื้นที่ดำเนินการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประชาชนกับตำรวจ ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชนจากปัญหาอาชญากรรมและปัญหาอื่น ๆ และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของตำรวจ ดังนี้

- 2.1 การพบปะเยี่ยมเยียนและร่วมกิจกรรม
- 2.2 การศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาชุมชน
- 2.3 การประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชน
- 2.4 การเตรียมการจัดระบบงานและประเมินความพร้อม
- 2.5 การแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน
- 2.6 การจัดระบบประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- 2.7 การติดตามผล ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไข

การดำเนินงานของตำรวจชุมชนตั้งแต่ยุคที่กรมตำรวจสังกัดกระทรวงมหาดไทย และในยุคสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีการพัฒนาหลักการของตำรวจชุมชนและปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัยมาโดยตลอด หลักการตำรวจชุมชนในประเทศไทยนั้นแตกต่างจากหลักการตำรวจชุมชนในต่างประเทศ เพราะงานตำรวจชุมชนของประเทศไทยได้นำการประชาสัมพันธ์มาใช้เป็นหลัก ซึ่งแนวคิด “ตำรวจชุมชน” เมื่อนำมาใช้ในประเทศไทยได้ดำเนินการในลักษณะ “ตำรวจชุมชนสัมพันธ์” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเสริมสร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้ทราบถึงการดำเนินงานของตำรวจ สร้างความมั่นใจในสมรรถภาพ บุคลากร เครื่องมือเครื่องใช้ และความตั้งใจจริงของตำรวจ และสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของตำรวจในด้านต่าง ๆ โดยการประชาสัมพันธ์ จะถูกนำมาใช้กับกลุ่มประชาชนเป้าหมาย เช่น ข้าราชการ นักศึกษา นักเรียน สหพันธ์แรงงาน เพื่อให้บุคคลแต่ละกลุ่มเหล่านั้นเข้าใจวัตถุประสงค์ นโยบาย วิธีการ ปัญหาและข้อจำกัดของตำรวจ รวมทั้งให้เกิดความมั่นใจว่าตำรวจจะรักษากฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเที่ยงธรรมอย่างแท้จริง ในขณะที่ตำรวจชุมชนในต่างประเทศไม่ได้มุ่งเน้นในด้านการประชาสัมพันธ์ แต่จะเน้นการเข้าถึงประชาชนอย่างใกล้ชิดเพื่อลดความรู้สึกหวาดกลัวภัยจากอาชญากรรมของประชาชน ทั้งนี้ ตำรวจชุมชน (Community Policing) และตำรวจชุมชนสัมพันธ์ (Police Community Relations) ที่นำมาใช้ในประเทศไทยได้ถูกประยุกต์ใช้และปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ดังนี้

ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของตำรวจชุมชน (Community Policing) กับตำรวจชุมชนสัมพันธ์
(Police Community Relations)

ตำรวจชุมชน (Community Policing)	ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ (Police Community Relations)
1. มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชน	1. มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเปลี่ยนทัศนคติและแก้ไขภาพลักษณ์ของตำรวจให้ดีขึ้น
2. ประชาชนและตำรวจเป็นหุ้นส่วน (Partnership) มีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหา	2. ตำรวจเป็นเจ้าภาพ โดยอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในการสนับสนุนแจ้งข่าว
3. มีหลักปรัชญาในการทำงานที่ตำรวจทุกคนายทุกหน้าที่ ทุกระดับต้องยึดถือปฏิบัติ	3. ได้รับการยอมรับเฉพาะตำรวจชุมชนสัมพันธ์เท่านั้น
4. ตำรวจชุมชนเป็นผู้นำ และกระตุ้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลง เพื่อแก้ไขปัญหาสภาพไร้ระเบียบของชุมชน	4. ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ให้ความรู้ คำปรึกษาเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม
5. ตำรวจชุมชนให้ความรู้ มีอำนาจอิสระในการกิจการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมให้แก่ชุมชน	5. ตำรวจชุมชนสัมพันธ์กำหนดกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย ประชาสัมพันธ์และแสวงหาความร่วมมือจากชุมชน
6. เน้นผลลัพธ์เชิงคุณภาพ เช่น ลดความหวาดกลัวอาชญากรรม ความไร้ระเบียบในชุมชน	6. เน้นผลลัพธ์เชิงปริมาณ เช่น การลดสถิติอาชญากรรม ผลการจับกุม ความพึงพอใจของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ

ที่มา: แนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันอาชญากรรม

โดย เกษียร วรศิริ และคณะ, 2550, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, กองวิจัยและพัฒนา. น. 15-17.

นับตั้งแต่ที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้าควบคุมอำนาจการบริหารประเทศได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 111/2557 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2557 ให้มีการปรับปรุงการบริหารงานของตำรวจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการตำรวจ ซึ่งกำหนดให้ทุกสถานีตำรวจส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ปฏิบัติงานร่วมกับเครือข่ายชุมชนลักษณะการป้องกันอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ภายใต้ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลพัฒนา ระบบบริหารจัดการความรู้ภาครัฐ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) รวมทั้งนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2558-2564) และนโยบายรัฐบาล ทั้งนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ได้จัดทำแผนปฏิบัติการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2561 ยุทธศาสตร์ที่ 3: การมีส่วนร่วมของประชาชน และเครือข่าย ส่วนหนึ่งของแผนสาขาชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ การปฏิบัติงานของตำรวจซึ่งได้บรรจุไว้เป็นกลยุทธ์ข้อ 3.4.1 ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และเป้าหมายการทำงานในหน่วยงานทุกระบบให้ยึดถือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำงานตามแนวคิดของตำรวจชุมชน Community Policing เพื่อให้ตำรวจสามารถป้องกันอาชญากรรม ช่วยเหลือประชาชน และชุมชน ทำให้การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมไม่ใช่มีแต่ตำรวจเพียงฝ่ายเดียว แต่มีชุมชน และประชาชนในท้องถิ่นเข้าร่วมด้วยและยังได้น้อมนำ “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาใช้เป็นแนวทางในการบริหารตามภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน และชุมชน

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

สำนักงานตำรวจแห่งชาติยังคงดำเนินงานตามแนวคิดของ “ตำรวจชุมชน Community Policing” โดยมีพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ระเบียบ คำสั่ง และนโยบาย เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของตำรวจ ถือเป็นการปรับเปลี่ยนการทำงานของตำรวจสมัยใหม่ เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมาย คือ การแก้ไขปัญหาที่แท้จริงของชุมชน โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ ประชาชนสามารถเข้าร่วมโครงการที่ตำรวจเป็นผู้ดำเนินการ และโครงการที่ตำรวจร่วมมือกับองค์กรปกครองท้องถิ่น และประชาชนในชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เช่น การจัดตั้งสถานีตำรวจชุมชน หรือการดำเนินงานมวลชนสัมพันธ์ และตำรวจชุมชนสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการตำรวจที่กฎหมายกำหนดให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการ ประชาชนที่เข้าร่วมในกิจการตำรวจจะเข้าร่วมในฐานะเป็นผู้ช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในรูปแบบของอาสาสมัคร เช่น อาสาสมัครจราจร อาสาสมัครแจ้งข่าวสาร ซึ่งอาจจะเข้าร่วมกับตำรวจชุมชนหรือตำรวจชุดมวลชนสัมพันธ์ โดยมีรูปแบบ และมีการฝึกอบรม แต่อาสาสมัครที่เข้ามาช่วยงานกิจการตำรวจอาจจะมีไม่มาก เพราะส่วนหนึ่งต้องประกอบอาชีพประจำ และงานอาสาสมัครไม่มีค่าตอบแทน ทำให้ประชาชนไม่สะดวกในการมาช่วยเหลืองานตำรวจ ถือเป็นอุปสรรคของประชาชน และการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการตำรวจต้องมีจิตอาสาสามารถสละเวลามาช่วยงานตำรวจได้ เช่น สละเวลาเป็นอาสาสมัครรับวิทยุสื่อสารที่สถานีตำรวจ อาสาสมัครลงสถิติคดี หรืออาสาสมัครแจ้งข่าวสารจราจร การปฏิบัติงานในชุมชน หากพบว่าในชุมชนไม่มีอาสาสมัคร ตำรวจชุมชนสามารถจัดตั้งอาสาสมัครได้เองหรือตำรวจชุมชนจะประสานงานกับอาสาสมัครของหน่วยงานราชการอื่นที่ได้จัดตั้งไว้แล้วก็ได้ ส่วนงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งแต่ละสถานีตำรวจก็จะมีตำรวจชุมชนสัมพันธ์เข้าไปดำเนินการในชุมชนเป้าหมายตามหมู่บ้าน ตำรวจชุมชนสัมพันธ์จะเข้าไปดำเนินการภายใต้นโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยสอดคล้องกับแผนงาน คือ เข้าไปเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันภัยจากอาชญากรรม การเคารพกฎจราจร การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และการป้องกันภัยจากยาเสพติด นอกจากเผยแพร่ความรู้แล้วตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ยังได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนในชุมชนนั้น ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีการสื่อสารที่ดี มีบุคลิกที่ดี สามารถเข้าร่วมและจัดกิจกรรมให้แก่ประชาชนในชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนในท้องถิ่นของตำรวจชุมชนสัมพันธ์อาจจะไม่ยั่งยืน เมื่อจบสิ้นโครงการแล้วตำรวจชุมชนสัมพันธ์

จะกลับไปทำงานที่สถานีตำรวจ ประชาชนในชุมชนให้การยอมรับเฉพาะตำรวจชุมชนสัมพันธ์เท่านั้น ส่วนตำรวจที่ไม่ได้ปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ไม่เป็นที่ยอมรับเหมือนเช่นเดิม ตำรวจชุมชนสัมพันธ์เน้นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของตำรวจ และการลดสถิติอาชญากรรม เป็นการเน้นในเชิงปริมาณ แต่แนวคิดของการตำรวจชุมชนนั้นจะเน้นเชิงคุณภาพในการลดอาชญากรรมและความหวาดกลัวของประชาชน รวมทั้งความไว้ระเปียบของชุมชน ประเทศไทยได้ดำเนินการประยุกต์ใช้แนวคิดของตำรวจชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ยุคของกรมตำรวจจะใช้ชื่องานมวลชนสัมพันธ์ ต่อมา มีการผนวกรวมงานมวลชนสัมพันธ์และตำรวจชุมชนสัมพันธ์เข้าด้วยกัน ปัจจุบันเป็นยุคของสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังคงมุ่งมั่นดำเนินนโยบายตามแนวคิดตำรวจชุมชน โดยการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ เพื่อให้การปฏิบัติงานของตำรวจเข้มแข็ง และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

จัดทำโดย

นายอริย์ธัช แก้วเกาะสะบ้า

วิทยาการชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

โทร 0 2244 2060 โทรสาร 0 2244 2058

Email : sapagroup01@gmail.com

บรรณานุกรม

เกษียร วรศิริ, รัชฎากร ยิ่งยง, วันศิริ ตันติเวชกุล, จรินทร์ เกาะศิริ, ประลอง ศิริภูท, ไกรวุฒิ วัฒนสิน,... และ สมเดช สลุงอยู่. (2550). **แนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันอาชญากรรม**. กรุงเทพฯ: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, กองวิจัยและพัฒนา.

แนวทางการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชน สำนักงานตำรวจแห่งชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2562 จาก https://onedrive.live.com/?authkey=%21AF5PLQYxNO_6Wq0&cid=2C3BDC9AE4D97213&id=2C3BDC9AE4D97213%21562&parId=root&o=OneUp

“ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 111/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยตำรวจแห่งชาติ” (21 กรกฎาคม 2557). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 131, ตอนพิเศษ 143 ง, น. 24

ประพนธ์ สหพัฒนา, เสกสัน เครือคำ, ภาคภูมิ ถูกะเมธ, และ สิทธิพันธ์ สกฤษสุขเจริญ. (2559). **รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการประเมินประสิทธิภาพสถานีตำรวจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของตำรวจประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559**. กรุงเทพฯ: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, สำนักยุทธศาสตร์, กองวิจัย.

“พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547” (14 กุมภาพันธ์ 2547) **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 121 ตอนที่ 18 ก, น. 3-4.

มีชัย สีเจริญ, โสภณ ศรีวรพจน์, ปัทมน์ วสุธวัช, ทักษกร แสงทองดี, ดิฐภัทร บวรชัย, และ ธวิษ สุดสาคร. (2558). **รูปแบบการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.

“ระเบียบ ก.ต.ช. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการส่งเสริมให้ท้องถิ่น และชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ. 2549” (28 กุมภาพันธ์ 2549). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 123 ตอนพิเศษ 31 ง, น. 23-25.

“ระเบียบ ก.ต.ช. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดระบบการบริหาร การปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา การรักษาความสงบเรียบร้อย และการรักษาความปลอดภัยของประชาชนให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่นและชุมชน พ.ศ. 2559” (15 กันยายน 2559).

ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 133 ตอนพิเศษ 207 ง, น. 3-5.

“ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน ท้องถิ่นและองค์กรมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ พ.ศ. 2551” (3 มีนาคม 2551). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 125 ตอนพิเศษ 45 ง, น. 13-28.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540” (11 ตุลาคม 2540). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 144 ตอนที่ 55 ก, น. 16.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550” (24 สิงหาคม 2550). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก, น. 61.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” (6 เมษายน 2560). **ราชกิจจานุเบกษา**, เล่ม 134
ตอนที่ 40 ก, น. 20.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, (2557). **คู่มือตำรวจ เล่ม 15 หลักสูตรนักเรียนนายสิบตำรวจ**. กรุงเทพฯ:
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, กองบัญชาการการศึกษา.

สุนีย์ กัลป์ยะจิตร และ ณีฐฐาภรณ์ โสกันต์ (2559). **โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชน
สัมพันธ์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559**. กรุงเทพฯ: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, สำนักยุทธศาสตร์
ตำรวจ, กองแผนงานอาชญากรรม.